

Roczny plan pracy z historii dla klasy 4 szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”

Wymagania na poszczególne oceny

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny			
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
Rozdział 1. Z historią na Ty					
1. Historia – nauka o przeszłości	<ul style="list-style-type: none"> – historia jako nauka o przeszłości – historia a baśnie i legendy – efekty pracy historyków i archeologów – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i> – rozróżnia przeszłość od współczesności – rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i> – rozróżnia pracę historyków i archeologów – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje pracę historyków i archeologów – wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych – wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów – wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych – przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością
2. Historia wokół nas	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie pamiątek rodzinnych – drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny – „wielka” i „mała” ojczyzna 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i> – podaje przykłady świąt rodzinnych – podaje przykłady pamiątek 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i> – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest genealogia – wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę – podaje przykłady regionalnych tradycji 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię – tworzy przewodnik po własnej miejscowości i

	<ul style="list-style-type: none"> – patriotyzm jako miłość do ojczyzny – sposoby wyrażania patriotyzmu – „małe ojczyzny” i ich tradycje – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm</i> 	rodzinnych	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest patriotyzm – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów 	<ul style="list-style-type: none"> regionie – charakteryzuje inne regiony państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną
3. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – państwo polskie i jego regiony – mój region częścią Polski – naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium – dziedzictwo narodowe – polskie symbole narodowe – polskie święta państwowe – znaczenie terminów: <i>państwo, region, naród, mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>państwo, region, naród</i> – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice – zna poprawną nazwę państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i> – wymienia elementy współtworzące państwo – wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze – przedstawia polskie symbole narodowe – przedstawia najważniejsze święta państwowe – wskazuje na mapie stolicę państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Polskę na mapie świata – wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta – rozróżnia pojęcia <i>naród</i> i <i>społeczeństwo</i> – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych – wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe – opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych – podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii – rozróżnia mniejszość narodową od etnicznej – wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe – przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE

4. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> – chronologia i przedmiot jej badań – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat – podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>) – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki – epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>) – umieszcza daty na osi czasu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i> – zamienia cyfry arabskie na rzymskie – wyjaśnia, czym jest epoka historyczna – porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie) 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cezury czasowe epok historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne epoki historyczne – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu
5. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> – obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia – podział czasu na wieki i półwiecza 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er 	<ul style="list-style-type: none"> – przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
6. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> – podobieństwa i różnice między mapą a planem – znaczenie mapy w pracy historyka – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej – najstarsze mapy 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i> – dostrzega różnice między mapą a planem 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i> – przygotowuje proste plany miejscowe – objaśnia symbole legendy mapy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest kartografia – wyjaśnia, czym jest skala mapy – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje i wyciąga wnioski z mapy

	świata		– odczytuje z mapy podstawowe informacje		
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów					
1. Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none"> – słowiańskie pochodzenie Polaków – legendarne początki państwa polskiego – księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów: <i>plemię, Słowianie, Piastowie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemię, Słowianie</i> – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>Piastowie</i> – przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska” – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka – wymienia legendarnych protoplastów Mieszka – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu – lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I – opisuje bitwę pod Cedynią 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	<ul style="list-style-type: none"> – misja świętego Wojciecha w Prusach – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski – znaczenie terminów: 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i> – opisuje wygląd grodu średniowiecznego – wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>misja, relikwie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025 – charakteryzuje postać św. Wojciecha – opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018 – opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego

	<i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i>				
*W średniowiecznym klasztorze	<ul style="list-style-type: none"> – zakony chrześcijańskie – życie w klasztorze – wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa – rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor</i> – charakteryzuje wygląd mnichów – opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skryptorium, pergamin</i> – podaje przykłady zakonów – opisuje życie wewnątrz klasztoru 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich – wyjaśnia, jak należy rozumieć nakaz obowiązujący benedyktynów <i>módl się i pracuj</i> – opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg – wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę – wyjaśnia znaczenie ksiąg i książy dla rozwoju wiedzy i nauki
3. Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów – reformy Kazimierza Wielkiego – zjazd monarchów w Krakowie – ucztą u Wierzyńka – umocnienie granic państwa – <i>został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> – utworzenie Akademii Krakowskiej – znaczenie terminu <i>uniwersytet</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i> – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki” – opisuje wygląd średniowiecznego zamku 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, ucztą u Wierzyńka</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370 – wyjaśnia powiedzenie – <i>został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego – opisuje zjazd monarchów w Krakowie – wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego – argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy

*Rycerze i zamki	<p>*średniowieczni rycerze i ich rola</p> <p>*funkcje i wygląd zamków</p> <p>*od pazia do rycerza</p> <p>* uzbrojenie rycerskie</p> <p>* turnieje rycerskie</p> <p>* kodeks rycerski</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, zbroja, herb, zamek</i></p> <p>– opisuje wygląd średniowiecznego rycerza</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>paź, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony</i></p> <p>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem</p> <p>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku</p> <p>– charakteryzuje turnieje rycerskie</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze</p> <p>– przedstawia powinności rycerskie</p> <p>– charakteryzuje kodeks rycerski</p>	<p>– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie</p>
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	<p>– objęcie władzy przez Jadwigę</p> <p>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki</p> <p>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie</p> <p>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę</p> <p>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej</p> <p>– zagrożenie ze strony Krzyżaków</p> <p>– znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela, poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i></p> <p>– wie, kim był Władysław Jagiełło</p> <p>– wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i></p> <p>– zna wydarzenia związane z datami: 1385</p> <p>– przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie</p>	<p>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów</p> <p>– przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej</p> <p>– wymienia postanowienia unii w Krewie</p>	<p>– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw</p>
5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	<p>– rycerz – cechy charakterystyczne</p> <p>– postać Zawiszy Czarnego</p> <p>– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze</p> <p>– znaczenie terminów: <i>rycerz, miecz, kopia,</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, miecz, herb</i></p> <p>– opisuje wygląd i cechy rycerza</p> <p>– podaje przykłady różnych herbów</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek, kopia, kodeks honorowy</i></p> <p>– zna wydarzenia związane z datami: 1410</p> <p>– charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego</p>	<p>– charakteryzuje rycerski kodeks honorowy</p> <p>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</p> <p>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</p>	<p>– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka</p> <p>– wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej</p> <p>– przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod</p>

	<i>herb, kodeks honorowy</i>		– wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i>		Grunwaldem
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	– Mikołaj Kopernik i jego życie – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii – znaczenie terminu <i>astronomia</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom, obserwatorium, luneta</i> – wie, kim był Mikołaj Kopernik	– poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia, teoria heliocentryczna</i> – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>	– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika	– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej					
1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu	– kariera polityczna Jana Zamoyskiego – kariera wojskowa Jana Zamoyskiego – Zamość – miasto renesansowe – Akademia Zamojska (<i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>) – znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i> – wskazuje na mapie Zamość	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i> – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego	– zna królów elekcyjnych: Stefana Batorego i Zygmunta III Wazę – opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w. – charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego – wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>	– wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną – przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji

<p>2. XVII wiek – stulecie wojen</p>	<p>– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami – rola husarii w polskich sukcesach militarnych – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i> – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wezyr, islam, odsiecz</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683 – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania</p>	<p>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry – wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń – wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i></p>	<p>– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego – wyjaśnia słowa Jana Sobieskiego: <i>lepiej w cudzej ziemi, o cudzym chlebie wojować, aniżeli samym się bronić o swoim chlebie</i></p>
<p>*Czasy stanisławowskie</p>	<p>* ideały epoki oświecenia * dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego * ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie * kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele * zabytki budownictwa i architektury polskiej 2. poł. XVIII w.</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>encyklopedia, edukacja, reformy</i> – wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa – proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i> – wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października</p>	<p>– charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania</p>	<p>– wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie – wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu” – wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego</p>

<p>3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania</p>	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w. – Konstytucja 3 maja – rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r. – bitwa pod Raławicami i rola kosynierów – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory, powstanie</i> – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795 – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym targowiczán) – wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym – charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki – wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego
<p>4. Józef Wybicki i hymn Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w utworzeniu Legionów Polskich – Józef Wybicki – autor <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> – znaczenie słów <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> – <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski – znaczenie terminów: 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i> – zna nazwisko autora hymnu państwowego – potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i> – zna wydarzenia związane z datą: 1797 – wskazuje na mapie Francję, Włochy, Lombardię – charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady – wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona

	<i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i>				
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – Romuald Traugutt – życie przed wybuchem powstania styczniowego – branka i wybuch powstania styczniowego – wojna partyzancka – funkcjonowanie państwa powstańczego – Romuald Traugutt dyktatorem powstania – represje po upadku powstania styczniowego – znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie – charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864 – pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego – charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną – opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego – przedstawia skutki powstania 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło – ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim
6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	<ul style="list-style-type: none"> – edukacja M. Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet – kariera naukowa M. Skłodowskiej-Curie – Nagrody Nobla przyznane M. Skłodowskiej-Curie 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim? 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający</i> – charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie – charakteryzuje postać i Marii Skłodowskiej-Curie 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne – wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający – wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla – opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela

	<ul style="list-style-type: none"> – polscy nobliści – znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i> 			<ul style="list-style-type: none"> do Francji – przedstawia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla 	
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce					
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	<ul style="list-style-type: none"> – działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – odzyskanie niepodległości przez Polskę – walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska – Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa – Narodowe Święto Niepodległości – znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita</i> – wskazuje na mapie obszar II RP – wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, Naczelnik Państwa</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r. – charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym – opisuje przebieg Bitwy Warszawskiej – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego – ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej – wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto

<p>*Bitwa Warszawska</p>	<p>* Rosja Sowiecka i komunizm * wojna polsko-bolszewicka * Bitwa Warszawska i jej legenda * 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>RP, ulani</i> – przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą – wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej oraz przebieg wschodniej granicy II RP</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą</i> – zna wydarzenia związane z datami: 15 sierpnia 1920 r. – wyjaśnia, dlaczego 15 lipca 1920 r. obchodzone jest Święto Wojska Polskiego</p>	<p>– wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP – omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej – ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia – charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą”</p>	<p>– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką</p>
<p>2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni</p>	<p>– problemy odrodzonej Polski – zaślubiny Polski z morzem – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy – Gdynia polskim „oknem na świat” – znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>gospodarka, przemysł, minister, bezrobocie</i> – wskazuje na mapie Polski Gdynię – wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport, import, okręg przemysłowy</i> – charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego – wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego</p>	<p>– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego – przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli</p>
<p>3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterzy harcerze</p>	<p>– wybuch II wojny światowej – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy) – akcja pod Arsenalem – batalion „Zośka” w</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i> – wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r., 1945 – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego</p>	<p>– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem – przedstawia przebieg powstania warszawskiego – ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją</p>	<p>– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego – przedstawia politykę ZSRR wobec Polaków (mord katyński)</p>

	<p>powstaniu warszawskim</p> <ul style="list-style-type: none"> – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia – znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> 				
4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”	<ul style="list-style-type: none"> – polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej – obozy koncentracyjne – raporty W. Pileckiego – represje komunistów i śmierć W. Pileckiego – polityka komunistów wobec polskiego podziemia – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>obozы koncentracyjne, „żołnierze niezłomni”</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozы koncentracyjne</i> – opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem „<i>żołnierze niezłomni</i>” – zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach – charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny – wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła – wyjaśnia pojęcie „<i>żołnierze niezłomni</i>” 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie największe niemieckie obozy koncentracyjne – charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich – ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów – charakteryzuje działalność opozycji antykomunistycznej – rozumie dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej

<p>5. Jan Paweł II – papież pielgrzym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu – wybór Karola Wojtyły na papieża – pielgrzymki papieża do ojczyzny: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> – wsparcie Kościoła dla Polaków protestujących przeciw rządowi komunistów – Jan Paweł II jako papież pielgrzym – znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i> – wskazuje na mapie przebieg granic państwa polskiego po II wojnie światowej – wie, kim był Karol Wojtyła 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i> – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych – wyjaśnia, dlaczego w czasach komunizmu ukształtowała się opozycja 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego
<p>6. „Solidarność” i jej bohaterowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys PRL w latach 70. XX w. – działalność opozycyjna – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność” – bohaterowie „Solidarności” – L. Wałęsa, A. Walentynowicz, A. Gwiazda – wprowadzenie stanu wojennego i represje 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>kryzys, strajk</i> – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i> – zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989 – wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych – zna głównych bohaterów „Solidarności” – L. Wałęsę, A. Walentynowicz, A. Gwiazdę 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność” – przedstawia główne postulaty „Solidarności” – wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny – wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską

	przeciwko opozycji – przełom 1989 r. i upadek komunizmu – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i>				
--	--	--	--	--	--

|